

İnsanın Varlık Şartlarından Eşyânın Tabiâtına Uzanan Bir Yolculuk: Mermer Tezgâh

A Trip From Asset Conditions To The Nature Of Item: 'Mermer Tezgâh'

Dr. Öğr. Üyesi Öznur ÖZDARICI*

Öz:

İnsanın hayatını devam ettirebilmesi için gerekli olan birtakım fizyolojik ihtiyaçları vardır. İnsan, aynı zamanda tinsel bir varlıktır. Onun bir ruh ve duygu tarafı bulunmaktadır. Tıpkı beden gibi ruh da gıdaya ihtiyaç gösterir. Yapılan sanatsal faaliyetler ruhun beslenmesini sağlar. Bütün bu özelliklerinin dışında insan, ontolojik bir varlıktır. Onun bir de varlık koşulları vardır. Bunlar insanı varlık yapısı bakımından diğer canlılardan ayıran özellikleri içerir. İnsanı tanımamızı ve anlamamızı sağlar. Söz konusu varlık şartları “bilen, yapıp-eden, değerleri duyan, tavır takınan, önceden gören ve önceden belirleyen, isteyen, özgür ve tarihsel bir varlık olan, ideleştiren, bir şeye kendisini veren, çalışan, eğiten ve eğitilebilen, devlet kuran, inanan, sanatın ve tekniğin yaratıcısı olan, konuşan, disharmonik, biyopsişik bir varlık olarak insan” şeklinde ifade edilebilir. Sıralanan bu varlık şartları insanın hayat karşısında güçlü durmasını sağlar. İnsanı tanımayı ve anlamayı sağlayan felsefi alana antropoloji adı verilir. Antropoloji, insanın varlık şartlarını sıralar ve onu anlamlandırmaya çalışır. Sanat da insanın varlık şartlarından biridir. İnsanoğlu tinsel yönünü sanat ile besler. Bunun için sanat, diğer varlık şartları gibi bir ihtiyaca binaen ortaya çıkmıştır.

* Kırıkkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, e-mail: oznur_ozdarici@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5772-2624>

Ömer Seyfettin, Türk edebiyatının önemli hikâyecilerinden biridir. Hikâyelerinde gündelik hayat içerisindeki olayları, insanları ve durumları çeşitli yönleriyle, canlı bir biçimde ele alır. Çalışmamızda yazarın, “Mermer Tezgâh” adlı hikâyesinde yer alan varlık şartları tespit edilmiş ve Takiyettin Mengüşoğlu’nun sıraladığı yirmi adet varlık şartından on biri üzerinde durulmuştur. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür: “Bilen, yapıp-eden, değerleri duyan, tavır takınan, önceden gören ve önceden belirleyen, isteyen, çalışan, eğiten, eğitilebilen, inanan, konuşan, biyopsişik bir varlık olarak insan.” Hikâyede eşyanın tabiatına uygun kullanılmadığına ve eşyaların kullanılış biçiminin kişinin kimliği hakkında ipuçları verdiğine dikkat çekilmiştir. Bütün bunlardan hareketle insanın bütün varlık şartlarının birbirine dayandığı, bağlı olduğu ve birbirini gerektirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Ömer Seyfettin, Hikâye, İnsanın Varlık Şartları, Eşyanın Tabiatı.

Abstract:

There are a number of physiological needs that are necessary for a person to survive. In addition, man is a spiritual purpose. It has a soul and emotional side. Just like the body, the soul needs food. The artistic activities performed ensure the nutrition of the soul. Apart from all these features, human has an ontological entity. He has some kind of asset conditions. These include features that distinguish human beings from other creatures that may be included. It enables us to define people and its meaning. Some of these conditions are “knowing, doing, using, acting, seeing and predetermining, wanting, in a free and up-to-date state, claiming, giving something, working, educating and learning, establishing state, believing, choose, human who is the creator of art and technique, can be expressed as a disharmonic, biopsychic assessment. Under these conditions, it ensures that the life of a person remains strong. As a name of the philosophical field anthropology choose to know and understand humanbeing. Anthropology, rankings in human conditions and tries to make sense of it. Art also consists of the conditions of man. Man feeds his spiritual aspect with art. For this, art emerged due to a need such as rechargeable conditions.

Ömer Seyfettin is an important storytellers of Turkish Literature. In his stories, he handles the events, people and situations in daily life in a variety of ways. In our study, the conditions of existence in the author’s story named “Mermer Tezgâh” were determined and eleven of the twenty asset conditions listed by Takiyettin Mengüşoğlu were emphasized. It is possible to list them as follows: “A human being as a biopsy, who knows, does, knows, values, pretends, sees, and predicts, wants, works, educates, educates, believes, speaks. It was pointed out in the story that the article was not used in accordance with its nature and that the way the items were used gives clues about the person’s identity. Based on all these, it has been concluded that all the conditions of existence of humans are based on each other, are connected with and require to each other.

Keywords: Ömer Seyfettin, Story, Conditions of Existence of Human, Nature of the Things.

Giriş:

İnsan, biyolojik bir varlıktır. Hayatını idame ettirebilmesi için yeme, içme, boşaltım, vb. gibi birtakım zaruri ihtiyaçları vardır. İnsan biyolojik bir varlık olmasının yanında duygu örüntülü bir varlıktır. Bir duygu tarafı bulunmaktadır. Bu yönünü de çeşitli sanatsal faaliyetlerle desteklemesi ve beslemesi gerekir. Bütün bunların yanı sıra insan, ontolojik bir varlıktır. İnsanı tanıma adına yapılan çalışmalar onu varlık yapısı bakımından diğer canlılardan ayırt eden çeşitli özelliklerinin olduğunu söyler. Bunlar: “Bilen, yapıp-eden, değerleri duyan, tavır takınan, önceden gören ve önceden belirleyen, isteyen, özgür ve tarihsel bir varlık olan, ideleştiren, bir şeye kendisini veren, çalışan, eğiten ve eğitilebilen, inanan, sanat ve tekniğin yaratıcısı olan, konuşan, disharmonik, biyopsişik bir varlık olan insan.” (Mengüşoğlu, 2015: 75) şeklinde sıralanabilir. Varlık şartları insanı güçlü kılar, diğer canlı varlıklardan onu ayırır, hayat karşısında donanımlı hale getirir. İnsan, bunlarla eylemlerinden sorumlu bir varlık haline gelir.

Bir bütün olarak somut varlığıyla gündelik hayatın içinde karşılaştığımız insan, yapıp-etmeleri ve bu yapıp-etmeler sayesinde elde ettiği başarılar ile kendini ispat eder. Böylece onu bir bütün olarak anlama ve kavrama imkânına sahip oluruz. (Mengüşoğlu 2015: 75). Bir felsefe dalı olan antropolojinin ilgi alanı tam da bu noktada karşımıza çıkar. Öyle ki insanı tanımaya, anlamaya ve anlamlandırmaya çalışan antropoloji, “insanın bütün yapıp ettiklerini, bunların ürünü olan başarıları yani insan fenomenlerini, yeni bir ışık altında, somut bütünlük anlayışıyla ele alacaktır.” (Mengüşoğlu, 2015: 82). İnsanı özel bir varlık alanı yani “insan fenomenleri, insan doğasının varlık-öğeleri, insanın yaptığı, ortaya koyduğu “şeyler” insan başarıları” olarak ele alır ve ona bu dikkatle bakmaya çalışır. (Mengüşoğlu 2015: 83). Modern ontoloji insanı tarif etmek yerine varlık şartlarını sıralar.

Mitolojik devirlerden beri insan, sahip olduklarıyla varlık âlemini değiştirme gayretindedir. Var olanı kendi zevkine, anlayışına ve gönlüne göre yorumlar, ona kendisini ilave etmeye çalışır. Bu bağlamda insan, kendi mahiyetini, özelliklerini düşünen ve dili kullanan bir varlıktır. Öyleyse resim, musiki, şiir, tiyatro, sinema vb. güzel sanatlar bu ihtiyaca binaen ortaya çıkmıştır. İnanmak ihtiyacı nasıl farklı müesseselere vücut vermişse, sanat yapma ihtiyacı da değişik sanat alanlarını ortaya çıkarmıştır.

“Mermer Tezgâh” adlı hikâyede, Takiyettin Mengüşoğlu’nun “İnsan Felsefesi” adlı eserinde sıraladığı yirmiye yakın varlık şartından on biri tespit edilmiştir. Bu varlık şartlarını “Bilen”, “Yapıp-Eden”, “Değerleri Duyan”, “Tavır Takınan”, “Önceden Gören, Önceden Belirleyen”, “İsteyen”, “Çalışan”, “Eğiten, Eğitilebilen”, “İnanan”, “Konuşan”, “Biyopsişik” bir varlık olarak insan şeklinde ifade etmek mümkündür.

İnsanın Varlık Şartları

İnsan, bilginin hem yaratıcısı hem de taşıyıcısıdır. Bunun için bilgi ile insan arasında çok yakın bir ilişki vardır. Bu bağı koparılmaması gerekir. Bilgi, insanın yapıp-etmelerini diri kılar. Bunun için suje ile obje arasındaki bağı sıkı tutmaya ihtiyaç vardır. Bu ilişkinin sonucu, ürünü olan bilgi, “bir örgü”dür ve bize hayata dair ipuçları verir. Öyle ki insan hayatta kalmayı, hayata tutunmayı ve buna benzer şeyleri bilgisine borçludur. Bilgi ile hayat arasında bütüncül, kopmaz bir ilişki vardır ve bunlar birbirini etkiler. Söz konusu ilişki bizi “hayatın derinliklerine”, hayat içerisinde karşılaşılan olayların ve yaşanan ilişkilerin içine götürür. İnsan, hayatta kazandığı konforu sadece ve sadece bilgisine borçludur. “(..) bilgi insanın yükünü hafifletir, onun hayatta kalmasını sağlar.” (Mengüşoğlu, 2015: 335)

Ömer Seyfettin’in “Mermer Tezgâh” adlı hikâyesinin ana kahramanı Cabi Efendi de okumuş, eğitilmiş bir insandır. Ancak bu özelliğinin aksine o, bilginin kitaplardan değil; hayatın bizzat kendisinden alınması gerektiği kanaatinindedir. Kitapları süslü cümlelerden ibaret sayan “kıymetli kerpiçler” olarak görür ve ona göre bunlardan sıyrılmayanlar gerçek anlamıyla hakikati kavrayamazlar. Oysa hayat hakikatin ta kendisidir ve onu anlamak ve anlamlandırmak isteyenlere kapılarını ardına dek açar. Asıl okunması gereken kitap odur. Kalıplara sığmaz. Onun içine girilip hayatı anlamak nazarıyla bakıldığında sayfalar dolusu, kocaman bir kitapla karşılaşılır: “Hakikat kitapta değil, hayatın kendisinde idi. Kitaba inanan esir olur, zihni katılır, kafası kerpiçleşirdi. Hâlbuki ancak... her gün değişen, hiçbir mefhumun dar çerçevesine sığmayan hayat okunmaya layıktı. Hayatın her adımında binlerce garibe, binlerce sır... binlerce dalavere gizliydi. İlim, hikmet, hars, felsefe, irfan, hep... hayatın içinde idi.” (Ömer Seyfettin, 2017: 196).

Kitap okumadığı gibi gazete de okumayan Cabi Efendi, gazeteyi bir “metelik tuzağı” olarak görür ve bunların baştan sona yalan ile dolu olduğunu ifade eder. Gözüyle görmediği şeye inanmaz, şüphecidir. Gündelik hayat içerisinde karşılaştığı olaylar ve durumlar karşısında son derece gözlemcidir ve bu gözleminin neticesi olarak ortaya çıkan şeylerden hikmetler çıkarmaya çalışır. Bilgi beraberinde merak duygusunu da getirir. Tek merakı “dünyanın ahvâlini tetkik” tir. (Ömer Seyfettin 2017: 196). Öyle ki şu satırlar onun merak duygusunun öğrenme arzusunu nasıl kamçılıdığını gözler önüne sermesi bakımından dikkate değerdir: “(..) koyu mavi denizin ortasında “Kızkulesi” köpükten bir alev gibi parlıyordu. Cabi Efendi elli senedir, her gün İstanbul’da seyahat ettiği halde henüz buraya gitmediğini düşündü. Acaba içi nasıldı? Kim yaptırmıştı? İçinde şimdi ne vardı? Yapıldığı zaman İstanbul’da lodos esmez miydi? Daha böyle birçok sualler faal zihnine hücum etti. ‘Bugün şuraya gideyim. Hakikati anlayayım...’ dedi. Vapur iskeleye yanaşınca kadar seyahat planları kurdu.” (Ömer Seyfettin, 2017: 198).

İnsan, bilen bir varlık olmasının dışında yapıp-eden bir varlıktır. Bir varlık şartı olan yapıp-etme beraberinde aktif olmayı gerektirir. İnsanın yapıp-etmeleri sayısızdır. Bunlar insanı değerli kılar ve onu diğer varlıklardan üstün bir konuma oturtur. Mengüşoğlu, yapıp-eden bir varlık olarak insanı çeşitli gruplara ayırır:

“Birinci gruba, insandan doğrudan bir karar bekleyen ya da dolaylı, refleksiyonlu bir karar isteyen yapıp-etmeler girerler. Örneğin bir planın, bir projenin, bir niyetin, bir hedefin, bir amacın, bir değer ve benzerlerinin gerçekleştirilmesi gibi. (Mengüşoğlu, 2015: 149)

Hikâyede Cabi Efendinin gündelik hayatta karşılaştığı durumları ve olayları okumaya, onlardan anlamlar çıkarmaya çalışması ayrıca düşüncesizce davranan marangoz ustasına “dikkatin hakikati” ni öğretmek adına onun hakkında maulumat toplaması, evinin nerede olduğunu öğrenip kendi kafasında ona haddini bildirmek adına planlar kurması, kasaptan bir kuzu alıp fırında pişirtmesi, daha sonra bu kızarmış kuzuyu marangoz ustasının evine götürüp eşine teslim ettikten sonra olacakları beklemesi, vb. gibi gerçekleştirdiği şeylerin tümü onun yapıp-etmelerine örnek gösterilebilecek türdendir. (Ömer Seyfettin, 2017: 201-202)

“İnsan yaşayabilmek için amaçlarını, hedeflerini, planlarını gerçekleştirmelidir.” (Mengüşoğlu, 2015: 153). Değerler hayatımızı kumanda ederler. (Mengüşoğlu, 2015: 156). “Yüksek değerler” grubuna giren “sevgi, nefret, bilgi, doğruluk, yalancılık, masumluk, saflık, dürüstlük, dostluk, hak ve haksızlık, adalet, güven, güvensizlik, inanma, söz verme, saygı, şeref, iyi ve kötü” (Mengüşoğlu 2015: 160) gibi değerler vardır. Öyleyse bilgi, yüksek bir değerdir. Bu değer farkında olan Cabi Efendi için hikâyede geçen şu cümleler dikkat çekicidir: “Hayatın her adımında binlerce garibe, binlerce sır... binlerce dalavere gizliydi. İlim, hikmet, hars, felsefe, irfan, hep... hayatın içinde idi. Mesela elli senedir gezmekle bitiremediği şu İstanbul “bir milyon küsur sayfalı” kocaman bir kitaptı. Sokaklarında, çarşısında, pazarında dolaşan her adam da başlı başına ayrı bir cihan, ayrı bir kitaptı. Bu kitapların hepsini okumaya kalkmak ummanı içmek kadar imkânsızdı; yalnız bir tanesinin bir faslı süzebilen insan şüphesiz en büyük bir irfanın sahibi olurdu.” (Ömer Seyfettin, 2017: 196).

İnsan, tavır takınan bir varlıktır. Tavır takınmanın iki yönü vardır. Söz konusu eylem ya “bir şeyden yana” ya da “bir şeye karşı” olarak gerçekleşir. Ayrıca tavır takınma eylemi açık tavır takınma ve kapalı tavır takınma olarak iki şekilde olur. Tavır takınma, insanın gündelik hayat içerisinde karşılaştığı olaylar ve durumlar ile başa çıkabilmesi için gereklidir. Aynı zamanda onun bilen, yapıp-eden, değerleri duyan bir varlık olması tavır takınma eylemini gerçekleştirebilmesini sağlar. Çünkü insan bilgisiyile, yapıp etmeleriyle ve sahip olduğu değer duygusu ile var olduğunu kanıtlayan ve tavır takınan bir varlıktır. Sahip olduğu tüm bu donanımlar onu tavır takınan, faal bir varlık olmasına zemin hazırlar. (Mengüşoğlu 2015: 172-173). Tavır takınmak hayatın doğasında olan bir şeydir. Hayatta karşılaştığımız olaylar ve durumlar bizi bir seçme eylemi ile karşı karşıya bırakır. Bu olaylar ve durumlar karşısında gerçekleştireceğimiz eylemler ya ona karşı ya da ondan yana tavır almamızı ister. Bu itici güç hayat karşısında bizi harekete geçirir. (Mengüşoğlu, 2015: 174)

“Açık tavır takınma” da verilen karar gerçekleştirildiği için hikâyenin ana kahramanı Cabi Efendi, “bir şeye karşı” olacak şekilde “açık tavır takınma” örneği ser-

giler. “Harekete geçme ister görünüş alanına çıksın, isterse çıkmasın, olaylar insanı tavır takınmaya zorlar.” (Mengüşoğlu, 2015: 178) Cabi Efendi, marangoza tezgâhının neden kalastan değil de mermerden olduğunu sorduğunda ters bir cevapla karşılaşır ve buna çok bozulur. Onun canı sıkkın bir vaziyette marangoz dükkânından çıkarken sarf ettiği şu cümleler kendisinin marangoza karşı bir “açık tavır takınma” eylemine geçtiğinin açık göstergesi olarak değerlendirilmelidir: “-Usta, yarın dikkat et. Keserini tam yerine yapıştıramayacaksın. Mermer tezgâhını kıracaksın...” (Ömer Seyfettin, 2017: 201)

Descartes, insanın eylemlerini gerçekleştirirken belli başlı dört yöntem üzerinden gittiği kanaatindedir. Bunlardan ilki kişinin “doğru olduğunu açıkça bilmediği hiçbir şeyi doğru kabul etmemek: yani acele karar vermekten ve önyargıdan özenle kaçınmak ve hakkında şüphe etmeye hiçbir fırsat olmayacak kadar açık ve belirgin bir biçimde zihinde kendini gösterenden daha fazla hiçbir şeyi yargıların içine dâhil etmemek” (Descartes 2018: 23). şeklinde ifade edilebilir. Hikâyede geçen şu cümleler bunu açıklar niteliktedir: “Cabi Efendi ‘Aldanmayayım.’ diye gözlerini ovuşturdu. Dikkatle baktı. Hayır. Tezgâh mermerdendi! ‘Acaba beyaza boyanmış kalastan mı?’ şüphesi tekrar zihnini bulandırdı. Baktı. Baktı. Mermerden doğramacı, marangoz tezgâhi olur muydu? Olursa... mutlaka bunun hususi bir sebebi vardı!” (Ömer Seyfettin, 2017: 199) Buradan yola çıkarak Cabi Efendinin mermer tezgâhi ilk gördüğü andan itibaren marangoz ustasına onun hakkında sorular yöneltmesi, acele karar vermemesi ve önyargıdan kaçınması bu kurala örnektir.

İkinci kural, “ele alınacak güçlüklerin her birini, olabildiğince ve onları en iyi şekilde çözümlmek için gerektiği kadar parçalara ayırmak” tır. (Descartes, 2018: 23) Hikâyenin kahramanı Cabi Efendi de açık bir tavır alma eylemine giriştiği marangoz ustası karşısında zihninden geçenleri en iyi şekilde çözümler ve yapacaklarını bir sıraya koyar. “en basit ve bilinmeleri en kolay şeylerden başlayıp en karmaşık bilgiye doğru kademeli olarak yavaş yavaş ilerleyerek ve hatta birbirini doğal olarak hiç takip etmeyenler arasında bile bir sıra olduğunu varsayarak düşünceleri düzenli bir biçimde yönetmek” (Descartes, 2018: 23) olarak ifade edilen üçüncü kural ise ikincisini destekleyip tamamlar niteliktedir. Cabi Efendinin, marangoz hakkında bilgi toplaması ve bunları düzenli bir sıra dâhilinde yapması söz konusudur. Bütün bunlardan sonra kendince “her yerde hiçbir şeyi atlamadığından emin olacak kadar eksiksiz dökümler ve genel gözden geçirmeler yap” arak (Descartes, 2018: 23) gerçekleştirmek istediği işin yolunda gidip gitmediği konusunda zihnini yoklar.

İnsan, hayata dair planlarını yaparken “önceden görme” ve “önceden belirleme” den yararlanır. “Çünkü tasarlanan planlar, konulan amaçlar, insanın bir önsezgiye, önceden görmeye sahip olmasını gerektirir; yoksa insan ne planlar tasarlayabilir, ne de kendisine amaçlar koyabilirdi. Bundan başka insanın planlarını, amaçlarını hangi araçlarla gerçekleştireceğini bilmesi, önceden belirlemesi gerekir.” (Mengüşoğlu, 2015: 185) İnsan sınırlı bir varlık olduğu için, Tanrısal özelliklere sahip olmadığı için onun önceden görmesi ve belirlemesi de sınırlıdır.

“İnsan yalnız sınırlı bir varlık olmakla kalmaz; o aynı zamanda aldanan bir varlıktır da. Bunun için de insanın bu nitelikleri kendisini hata yapmaktan, yanılmaktan, aldanmaktan, yanlış önlemler almaktan kurtaramaz.” (Mengüşoğlu, 2015: 187) Hayat rastlantılara bırakılamaz. Yaşadığımız hayat konusunda bir planımızın olması demek geleceğe dair bir amacımızın olduğunu gösterir. “Mermer Tezgâh” hikâyesinde Cabi Efendinin mermer tezgâhın ahvalinin ileride ne olacağına ilişkin öngörülerde bulunması ve bunun için gerekli şartları ve ortamı hazırlaması onun önceden gören ve önceden belirleyen yönüne vurgu yapar. Bunun için elbette öncelikle bunu istemesi gerekir.

İsteme, iradeyi de beraberinde getiren bir durumdur. “İsteme ve irade bir çeşit enerji kaynağı olarak kabul edilir. Bu enerji kaynağı insanın eylemlerinin sürdürülmesini, onların beslenmesini, aktif kalmasını sağlar.” (Mengüşoğlu, 2015: 196). Her şey öncelikle istemekle başlar. İsteme, “yapabilme” yi, gücünü hesap etmeyi gerektirir. “Çünkü isteme istenilen şeyin gerçekleşmesi üzerinde durur, onu gerçekleştirmeye çalışır.” (Mengüşoğlu 2015: 199).

Bütün bu özelliklerinin yanında insan çalışan bir varlıktır. “İnsan daha önce başka kuşaklar tarafından gerçekleştirilen başarıları, başka kuşakların deneyimlerini devralır ve kendisi de bunları gelecek kuşaklara devreder.” (Mengüşoğlu, 2015: 263). İnsan, aynı zamanda kendisini bir şeye veren, onu seven ve çalışan bir varlıktır. (Mengüşoğlu, 2015: 271). Hikâyede marangoz ustasının yirmi senedir söz konusu işi yaptığını ve ilaveten on beş senedir mermer tezgâh üzerinde çalıştığını söylemesi onun kendisinden önceki kuşakların mirası devraldığını ve işini severek yaptığını okuyucuya imler.

Eğitim, eğilip bükülmeyi, bir form kazanmayı beraberinde getirir. İnsan, hayatı boyunca gelişebilen bir varlıktır. (Mengüşoğlu, 2015: 272). Doğduğunda işlenmemiş yeteneklere sahip olan insan, eğitim sayesinde bu yeteneklerini geliştirme olanağı bulur. (Mengüşoğlu, 2015: 273). Okul, insanın kendisini yetiştirmesi için bir önemli bir mekândır, bir “sıçrama tahtası” dır. (Mengüşoğlu, 2015: 281). Hayat da böyledir. Cabi Efendi, okur-yazar olmasına karşın gerçeği kitaplarda değil; bizzat hayatın kendisinde arayan âlimlerdendir: “Mahalle mektebinden diplomasını aldıktan sonra mukaddes, gayr-ı mukaddes hiçbir kerpici eline almamakla iftihar eden Cabi Efendi işte bu, yalnız hayatı okuyan âriflerden biriydi!” (Ömer Seyfettin, 2017: 196).

Her şey inanma ile başlar. İnanmak önemli bir varlık koşuludur. Sonrasında gerçekleştireceğimiz eylemler için bize dayanak noktası sunar. “Fakat insanın kendisi tarafından tasarlanan planlarına kendisinin inanması gerekir. Eğer insan kendisinin tasarladığı planlara kendisi inanmazsa, sanki inanıyormuş gibi hareket ederse, o zaman buradaki durum sadece bir “kendini kandırma” dır. İmdi bu insan hem kendisi hem de başkalarını kandırıyor. Kendisini ve başkalarını kandırma ya dayanan böyle bir tutum, er geç yalan olarak ortaya çıkacaktır.” (Mengüşoğlu, 2015: 313) Cabi Efendi de yapıp-etmelerini gerçekleştirebilmek için her şeyden önce inanmak zorundadır. İnanç olmadan başarı gerçekleşmez. Öyle ki kurduğu

planla, yapıp-etmeleri ile marangoz ustasına düşüncesizliğinin neticesi olan mermer tezgâh ile çalışmanın yanlışlığını göstermeyi başarmış ve isteğine ulaşmıştır. Kişi inanmazsa çalışamaz, yapıp-etmelerine kendisini veremez, kedisini eğitemez.

İnsanın varlık şartlarından biri de dili kullanan bir varlık olmasıdır. Bu çok önemli bir varlık şartıdır. Biyolojik bakımdan pek de güçlü olmayan bu varlığın yeryüzündeki mücadelede güçlü olmasını sağlayan varlık şartlarından biri dil verdiğimiz varlık şartını kullanma yeteneğidir. Öyleyse dil bir yetenektir. Yani konuşma yeteneğidir. İnsan yeryüzündeki mücadelesini dille gerçekleştirir. Bu mücadelenin ürünleri dille birliktedir. Kendisini dille ifade eder. Öyleyse dil insanın kendisidir bir yerde. Bu yetenek düşünce dediğimiz faaliyetin gelişmesine, ortaya çıkmasına sebep olur, kapı açar. Dil göstergeleri olmadan düşünme olmaz. İnsan dille inanır, dille sever, dille nefret eder. Dil, insan denen meçhulün iç dünyasına açılan bir pencere, insanı diğer varlıklardan ayıran tinsel alanın şekillendirici temel aracıdır. Bu halde edebiyata farklı bir âlem kazandırır. Çünkü edebiyatın malzemesi dildir. Edebiyatın önemi biraz da malzemesinden kaynaklanır.

İnsan, hem biyolojik hem de psikolojik bir varlıktır. Bunlar birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Denilebilir ki insanın fizyolojik bütünlüğünün yanı sıra bir de onu duyu tarafı vardır. İnsanın bütün kazanımlarının temeli onun biyopsişik bütünlüğündedir. Beden ve ruh insan adı verilen yapıda kaynaşmış ve iç içe girmiş ayrılmaz bir bütün hüviyetiyle karşımıza çıkar. (Mengüşoğlu, 2015: 361) Hikâyede yemek yeme gibi biyolojik bir ihtiyacın yanında her daim öğrenme arzusunda olan, inanan, aldanan, hırslanan, kızan, vb. gibi insanın ruhsal özelliklerine de hikâye kahramanların üzerinden vurgu yapılmıştır.

2. Eşyânın Tabiâtı

İnsan, malzeme zenginliği olan bir dünyada yaşamaktadır. Gündelik hayatımızın bir parçası haline gelen malzemeler hayat konforumuzu sağladığı gibi bizi uygar da kılar. (Miodownik, 2019: 5-6). “Sevdiğimiz, dört bir yanımızı donattığımız malzemelerle o malzemelerin sosyal rolü arasındaki bu güçlü bağlantı bizim için önemlidir. Malzemeler bir anlam taşıyor, ideallerimizi vücuda getirir, kimliğimizin bir kısmını oluşturur.” (Miodownik 2019: 254) Hikâyede marangoz ustasının kalas bir tezgâh yerine olması gerekenden farklı bir biçimde mermerden bir tezgâh tercih etmesi ve kullanması onun seçimleri ile alakalı bir durumdur. Seçimlerimiz bizi yansıtır, kimliğimize dair ipuçları verir. Yirmi yıldır marangozluk mesleğini icra ettiğini ve on beş senedir de mermer tezgâh ile çalıştığını belirten usta, elinin maharetine güvenmekte, kendisini “birinci usta” olarak nitelemekte ve mermerden bir tezgâh ile çalışma cesaretini göstermektedir. Bu bilgiler onun kimliğine dair bize ipuçları vermektedir. Kendisine güveni sonsuzdur. Öyleyse kullandığı mermer tezgâh onun kimliğinin bir yansıması olarak karşımıza çıkar. Hikâyede yer alan mermer tezgâh, hayatın normal akışına uygun şekilde kullanılmadığı için burada eşya tabiatına ters düşer.

Sonuç:

Hayatın merkezinde insan vardır. Gündelik hayatın süreçliliği içerisinde insanın yapıp-etmeleri ile karşılaşırız. İnsan, ontolojik bir varlıktır. Değeri de buradan gelir. Öyleyse onu diğer varlıklardan farklı kılan birtakım özellikleri bulunmaktadır. Bunları insanın varlık şartları olarak ifade etmek mümkündür. Gerek gündelik hayatta gerekse onun bir yansıması olan edebî metinlerin dünyasında, insanın olduğu her yerde ve zamanda bu varlık şartlarından söz edilebilir. Bunlar insanı daha iyi tanımamızı ve anlamamızı sağlar. İnsan, varlık şartlarına uygun yaşamak, onların ekseninde hareket etmek durumundadır. Aksi halde hikâyede yer alan marangoz ustası gibi zor durumlara düşer. Usta, düşüncesizliğinin bedelini Cabi Efendiden aldığı büyük bir ders ile ödemek zorunda kalır. Hikâyede yer alan varlık koşullarının birbirine dayandığı ve birbirini gerektirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Nasıl ki insan, varlık koşullarına uygun yaşıyorsa eşyâ da tabiatına uygun kullanılmalıdır. Aksi takdirde mahiyetine ve tabiatına ters düşmüş olur.

Kaynakça:

Descartes, (2018), Yöntem Üzerine Konuşma, (Çev: Erkan Ataçay), Ankara: Bilgesu Yayınları.

Ömer Seyfettin, (2017), Hikâyeler 2, (Haz: Hülya Argunşah), İstanbul: Dergâh Yayınları.

MENGÜŞOĞLU, Takiyettin, (2015), İnsan Felsefesi, Ankara: Doğu Batı Yayınları.

MIODOWNNIK, Mark, (2013), Eşyanın Tabiatı, (Çev: Selan Ak), İstanbul: Domingo Yayınları.

Extended Abstract:

There are a number of physiological needs that are necessary for a person to survive. In addition, man is a spiritual being. It has a soul and emotional side. Just like the body, the soul needs food. The artistic activities performed ensure the nutrition of the soul. Apart from all these features, a person also has conditions of existence. These include features that distinguish man from other living things in terms of their existence. It enables us to know and understand people. The said asset conditions are “knowing, doing, hearing values, taking an attitude, seeing and predetermining, wanting, free and historical assets, making them, giving himself/herself to something, working, educating and learning, establishing state, believing, as a creator of art and technique, speaking, disharmonic, biopsychic being human “. These listed conditions of existence ensure that people stand strong against life. The philosophical field that enables to know and understand people is called anthropology. Anthropology lists the conditions of existence of man and tries to make sense of it. Art is one of the conditions of existence of man. Man feeds his spiritual aspect with art. For this, art emerged due to a need like other conditions of existence.

Language is not only the meaning of communication. One of the conditions of existence of man is that it is an entity that uses language. This is a very important asset condition. One of the conditions of existence that enables this being, which is not very strong in terms of biological strength, to be strong in the struggle on earth, is the ability to use the condition of being we speak. So language is a skill. That is the ability to speak. Man realizes his struggle on earth with language. The products of this struggle are with language. Expresses himself in language. So language is in a sense a person. This ability leads to the development and emergence of the activity we call thought, opens the door. There is no thinking without language indicators. People believe in language, love with language, hate language.

Ömer Seyfettin, who is one of the important names of Turkish literature and storytelling, has an extremely valuable place in the development of the modern Turkish story with his language sensitivity, and his subjects in his pen experiences. Here, it would be appropriate to mention his activities under the name of “Genç Kalemler” and “Yeni Lisân”. Its role and place in the development of 20th century prose is important. So much so that, rather than being an Ottoman subjects of Circassian origin, we come across with an intellectual identity that feeds on Turkish culture, speaks in Turkish language, sees the future, reaches the pleasure of expressing itself with Turkish. It can be said that it is the foundation of today’s Turkish. It can be said with live events, situations and human sections that take their subjects from real life and experiences, which is one of the important representatives of Maupasant style story type. In our study, the conditions of existence in the story of the writer named “Mermer Tezgâh” were determined based on the characteristics of the heroes and the behaviors they displayed in the face of events, and ten of the twenty asset conditions listed in Takiyettin Mengüşoğlu’s work which is named “Human Philosophy” were emphasized. It is possible to list

them as follows: “A person as a biopsy, a person who knows, does, knows, values, pretends, sees and predicts, wants, works, educates, educates, believes, speaks.”

Man is both the creator and the carrier of knowledge. For this, there is a very close relationship between knowledge and human. This relation should not be broken. Knowledge aligns what people do. For this, there is a need to hold the bond between the subject and the object tight. The result of this relationship is the product, the “knit” and gives us clues about life. So much so that people owe to their knowledge of survival, to hold on to life and so on. There is a holistic, unbreakable relationship between knowledge and life, and they affect each other. This relationship takes us to the “depths of life”, into the events and relationships that are encountered in life. Man owes the comfort he gained in life only to his knowledge in the sac. A human being is a being that makes it apart from being a knowing entity. Being a condition of being requires doing and being active with it. There are countless things people do. These make people valuable and place him in a position superior to other beings. A human being is an attitude. Taking a stand is necessary to deal with the events and situations that people face in daily life. While making plans for life, people benefit from “seeing” and “predetermining”. Also human; is an asset that hears, wants and works values. Demand brings with it the willings. It requires “to do”, to calculate its strength. Education, which gives a form to man, is also very important for his evolution. The person who has unprocessed abilities when he is born has the opportunity to develop these abilities through education. Believing is an important condition of existence. It offers us a premise for the actions we will take afterwards. One of the conditions of existence of man is that it is an entity that uses language. Man expresses himself with language and realizes it with language. Language is also the main building block of literature. The basis of all achievements of man is in his biopsychic integrity. Body and soul appear with an inseparable whole identity that is fused and intertwined in the structure called human.

In addition to all these, it was pointed out that the article was not used in accordance with the nature of the article and that the way the items were used gives clues about the person’s identity. Based on all these, it has been concluded that all the conditions of existence of man are based on each other, are connected and require each other.

